Uitvoeringsplan gezondheid 2023 – gemeente Meierijstad

Voor u ligt het uitvoeringsplan gezondheid 2023 van de gemeente Meierijstad. Dit uitvoeringsplan is afgestemd met GGD, JOGG en meerdere ateliers binnen de gemeente. In dit uitvoeringsplan treft u activiteiten en interventies die we in 2023 gaan inzetten op het gebied van gezondheid. De interventies zijn gebaseerd op:

- Doelen uit de gezondheidsnota en het gemeentelijke coalitieakkoord 2022-2026
- Succesvol bewezen interventies van de laatste jaren
- Het beschikbare jaarlijkse gezondheidsbudget (€ 59.000).

Elk jaar wordt het uitvoeringsplan gezondheid geactualiseerd. In dit uitvoeringsplan zijn alleen die interventies opgenomen:

- Die vanuit gemeente zijn geïnitieerd of waar we nauw bij betrokken zijn.
- Die goed gemonitord kunnen worden.
- Die effectief zijn gebleken de laatste jaren. ‘Wat al bewezen goed is, houd dat erin’.
- Waar een budget voor wenselijk en nodig is.
- Die niet elders in gemeentelijke (uitvoerings)plannen zijn opgenomen.
- Die een bijdrage leveren aan de beleidsdoelen uit de huidige gezondheidsnota.

Heel veel interventies dragen bij aan gezondheid, maar zijn niet opgenomen in dit uitvoeringsplan

In dit plan treft u negen interventies/projecten die bijdragen aan het gezonder maken van onze inwoners. Maar we doen natuurlijk veel meer. Behalve de gemeente zijn er veel verschillende partijen die met activiteiten bijdragen aan een meer vitale inwoner. Bijna alle interventies die we in onze gemeente uitvoeren, dragen bij aan een gezondere wereld. Gezondheid is een heel breed begrip, en raakt alle domeinen en onderwerpen in onze leefwereld. Zo werken vele (vrijwilligers)organisaties aan ontmoetingsactiviteiten, werken sportverenigingen aan een gezondere sportvereniging, maken bedrijven zich sterk voor een gezondere werknemer, helpen evenementen met het voorkomen van drugsgebruik, probeert de horeca alcohol te remmen en zorgt verkeer voor de meer fietsende en bewegende inwoner. Het is onmogelijk om al deze waardevolle interventies op te nemen in dit uitvoeringsplan. Ten eerste hebben we als gemeente niet overal zicht op, wat overigens ook niet nodig is. We zijn dus nooit volledig. Daarnaast geldt dat bijna elke activiteit, op welk onderwerp dan ook, bijdraagt aan en invloed heeft op een gezondere gemeente. U begrijpt dat het onmogelijk is om een uitvoeringsplan te hebben met honderden of zelfs duizenden activiteiten. Ook zijn er vele andere uitvoeringsplannen, akkoorden en gemeentelijke nota’s waarin interventies zijn opgenomen, die gericht zijn op gezondheid. Denk aan het preventief jeugdbeleid, Uitvoeringsagenda vrijwilligersbeleid, Omgevingsvisie, uitvoeringsplan Veiligheid, AED-beleidsplan, Kunst- en cultuurnota en het Vitaliteitsakkoord.

Bijdragen externe partners
Ook externe partners leveren een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van de inwoner. Zo heeft de GGD Hart voor Brabant een eigen uitvoeringsplan gezondheid met allerlei interventies die zij als kartrekker uitvoert, zoals: Kind naar Gezonder Gewicht. Webinars over puberbrein, Gezonde School aanpak, werkgroep vroegsignalering middelengebruik en coördinator Kansrijke Start. Datzelfde geldt voor de Coöperatie Sociaal Werk, die een eigen werkplan heeft met vele interventies die bijdragen aan een gezondere inwoner, zoals: ondersteuning jonge mantelzorgers, ondersteuning vrijwilligerswerk, dementievriendelijke gemeente en gezonde jongerenkantines. Door deze interventies die in plannen van externe partners zijn opgenomen, niet ook op te nemen in voorliggend uitvoeringsplan gezondheid, proberen we dubbelingen te voorkomen. Daarom zijn de genoemde voorwaarden op pagina 1 opgesteld.

Wat zijn de doelen in het gezondheidsbeleid waar de interventies aan bijdragen?
De interventies dragen bij om de volgende doelen uit het gezondheidsbeleid te realiseren:

- Het doel is om gezondheidsachterstanden tussen inwoners/ doelgroepen te verkleinen. Als gemeente richten we ons voornamelijk op collectieve preventie. De sleutel tot het verkleinen van gezondheidsachterstanden tussen inwoners is gedragsverandering; De rol van de gemeente is om, naast de wettelijke taken, de samenleving en stakeholders verleiden tot gezond gedrag, gezonde keuzes en een gezondere leefstijl.
- Speerpunten zijn met name op het gebied van leefstijl, kwaliteit van leven en omgeving.
- In het gezondheidsbeleid gaan we uit van het concept en gedachtegoed ‘positieve gezondheid’ (=middel);

Thema’s in het huidige gezondheidsbeleid
Prioriteit hoog

- Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen
- Alcohol, roken en drugs
- Fysieke omgeving

Prioriteit boven gemiddeld

- Eenzaamheid
- Overbelasting/stress/mentaal welbevinden

Prioriteit middel

- Mediawijsheid
- Seksualiteit

Herijking gezondheidsbeleid 2023

In het coalitieakkoord 2022-2026 is onder hoofdstuk 7 Gezondheid en Duurzaamheid opgenomen: *'Door gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering, met een focus op leefstijl en leefomgeving, maken onze inwoners bewust gezonde(re) keuzes. Belemmeringen die mensen ervaren om gezond te kunnen leven nemen we weg voor zover dat tot onze competentie behoort. Daarbij extra focus op:*

- *Verbetering van factoren in de leefomgeving met een positieve invloed op de gezondheid, waaronder de luchtkwaliteit.*
- *Gezondheidswinst door de focus op preventie.*
- *Vermindering van alcohol- en drugsgebruik.*
- *Herijking van het gezondheidsbeleid.*

In 2023 gaan we aan de slag met de herijking van het huidige gezondheidsbeleid. Er komt een herijkte gezondheidsnota met doelen voor de komende jaren. Die nota zal input geven aan het uitvoeringsplan gezondheid 2024.

Interventies en projecten 2023

De volgende interventies dragen bij aan de genoemde doelen van het huidige gezondheidsbeleid, de genoemde doelen uit het coalitieakkoord en vallen binnen de thema's met prioritering hoog of boven gemiddeld en zijn succesvol bewezen.

Interventie	Betrokken organisaties	Thema's	Doel, doelgroep en monitoring
Theatervoorstelling en Fit- en Gezonddag Kartrekker: GGD (GVO-medewerker)	GGD, ONS welzijn, KBO's, buurtsportcoaches	1. Eenzaamheid. 2. Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen 3.Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden.	- Tijdens de Fit- en Gezonddag geven diverse zorgprofessionals uit de buurt een workshop over het alcoholgebruik onder ouderen, positieve gezondheid, fittesten, Walking sports, gezonde en voldoende voeding, valpreventie en 'ontmoeten stimuleren' - Dit project is bestemd voor senioren uit de buurt waar de activiteit wordt uitgevoerd; - Getracht wordt de doelgroep na de Fit- en Gezonddag direct door te verwijzen naar activiteiten of zorgprofessionals in hun buurt, zodat ze voor langere tijd kunnen werken aan hun geluk en fitheid. Dat is ook de reden dat lokale gezondheidsprofessionals (diëtist, fysiotherapeut) workshops geven. *Waarom succesvol in 2021 en 2022?* In 2021 en 2022 zijn zowel een theatervoorstelling als Fit- en Gezonddag voor senioren in Veghel-Zuid en Sint-Oedenrode georganiseerd: - Totaal 128 deelnemers theatervoorstelling; 114 deelnemers Fit- en Gezonddag - Bijna 95% gaf de Fit- en Gezonddag een 4 of een 5 (5 is het hoogste). - Tevens is er per activiteit een uitgebreidere evaluatie. *Doelen 2023* - In samenwerking met de lokale KBO's, welzijnspartij, GGD en lokale gezondheidsprofessionals in Schijndel, Veghel en Sint-

			Oedenrode de Fit- en Gezonddag organiseren. Met een minimaal aantal deelnemers van 75 per keer. - 90% geeft de Fit- en Gezonddag een 4 (obv 5) - 50% geeft aan actie te ondernemen om henzelf en/of anderen te helpen om gelukkig en gezond oud te worden
Meierijstad Vitaal Kartrekker: Leefstijl-/sportcoach Meierijstad	Omroep Meierij, kok, foodcoach, sportcoaches, leefstijlcoach, JOGG-regisseur, Phoenix cultuur	1.Eenzaamheid 2.Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen 3.Overbelasting/stress/mentaal welbevinden	- Bewegen en (kijken naar programma over) koken over gezonde voeding. Geschikt voor eenieder, maar bovenal bestemd voor inwoners van Meierijstad van 55 jaar en ouder al dan niet met één of meer klachten op fysiek, sociaal of mentaal gebied. - Het beweeg- en kookprogramma wordt uitgezonden op Omroep Meierij. Tevens worden de afleveringen en recepten geplaatst op Instagram, YouTube en Facebook. Via deze laatste twee kanalen houden we de kijkcijfers bij. *Doelstellingen:* - Mensen krijgen meer kennis over bewegen en gezonde leefstijl. Een combinatie van elementen vergroot de kans op een (blijvende) toename in beweging; - Leefstijlonderwerpen pakkend maken met (praktische) tips, bewegingen en handvatten; - Mensen gaan zelf meer bewegen; - Mensen gaan vaker (gezonder) koken; - Mensen informeren over de activiteiten/mogelijkheden op het gebied van vitaliteit in Meierijstad; - De doelgroep stimuleren zo veel als mogelijk aan te haken bij bestaande initiatieven zoals “Walking sports”.
Regionaal drugs project	De gemeenten in Noordoost- en	1. Alcohol, roken en drugs 2. Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden	- Doel: denormaliseren van drugs(gebruik) onder jongeren (16-30).

Kartrekker: projectleider Meierijstad, namens alle gemeenten in regio Midden-Oost Brabant	Zuidoost-Brabant, GGD en NK		- Dit is een regionaal project voor de periode eind 2020 tot eind 2024. Omdat het denormaliseren van drugs(gebruik) een lange adem heeft, zal dit project vermoedelijk na 2024 ook doorlopen. - 31 gemeenten in Oost-Brabant doen mee, net als twee GGD'en, Novadic Kentron en de politie. - In september 2022 zijn de resultaten van de onderzoeksmonitor onder 11.000 jongeren gepubliceerd. Hiervan is een uitgebreide rapportage opgesteld. Eind 2024 vindt de nieuwe monitor plaats. *Doelen 2023* Op basis van de monitor zijn drie thema's geformuleerd om in 2023 in te zetten: o Het denormaliseren van cannabisgebruik o Het informeren en betrekken van het (professionele) netwerk van de jongeren en jongvolwassenen o Het ontmoedigen van drugsgebruik in de partyscene (festivals en uitgaan) - Het project draagt bij aan het doel in het gemeentelijk coalitieakkoord: vermindering van alcohol- en drugsgebruik.
Aanpak Omzien naar elkaar: coalitie en aanjagers Kartrekkers: Alle deelnemers in de coalitie zijn kartrekker.	Pieter Brueghelhuis, Seniorenraad, KBO, BrabantWonen, GGD, ASD, welzijnspartijen, Join Us, Omroep Meierij	1. Eenzaamheid 2. Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden	In de lokale coalitie eenzaamheid worden interventies, projecten en activiteiten van de verschillende partijen bij elkaar gebracht. In plaats van eenzaamheid wordt de naam 'Omzien naar elkaar' aangehouden, wat een meer positievere insteek is. Ambitie van de coalitie: Meer inwoners vinden en bereiken die eenzaam zijn, zodat we hen en hun naasten kunnen ondersteunen. En koppelkansen benutten, door elkaar te informeren over welke activiteiten allemaal plaatsvinden. Met behulp van twee aanjagers kan de coalitie ook meer aandacht krijgen. Twee deelnemers uit de coalitie eenzaamheid hebben

			namelijk een aanjaagfunctie. Daarmee geven we vorm aan één van de uitkomsten van het rekenkameronderzoek eenzaamheid dat in 2022 plaatsvond. Daarin is opgenomen in te zetten op een coördinator. Er ligt een concrete opdrachtbrief met gerichte opdrachten voor de twee aanjagers, waaronder: • Het onderwerp onder de aandacht brengen bij organisaties, zodat zij zich (nog) meer kunnen inzetten voor de eenzame inwoner of werknemer. • Partijen informeren hoe de eenzame inwoner te herkennen en vervolgens hoe/naar welke partij door te verwijzen voor de juiste activiteit. • Tevens meer aandacht hebben voor het werken met doelen, zodat de raad kan sturen. Daar gaan de aanjagers mee aan de slag en komen in 2023 terug bij de gemeenteraad.
Optimalisatie Walking sports Kartrekker: buurtsportcoach	Sportverenigingen	1. Eenzaamheid 2. Overbelasting/stress/mentaal welbevinden 3. Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen	Doelen walking sports: meer senioren in de wijk in beweging te krijgen en verenigingen een maatschappelijke rol te geven. *Waarom succesvol in 2022 en eerdere jaren?* Mede door de centrale doelstelling ontstaan er tal van neveneffecten die op een positieve manier bijdragen aan de vitaliteit en gezondheid van de inwoners en de sportverenigingen. Door het middel Walking Sports wordt onder andere bijgedragen aan; - het bespreekbaar maken van een gezondheidsprobleem; - het verbeteren van de lichamelijke conditie van ouderen; - het vergroten van de zelfredzaamheid, het onderhouden en verbeteren van de vitaliteit (valpreventie en cognitie); - het tegen gaan van eenzaamheid;

			- het verbeteren van de vitaliteit van een sportvereniging doordat het sportaanbod wordt uitgebreid en een andere doelgroep wordt aangesproken om lid te worden. Nog steeds neemt elk jaar het aantal deelnemers en het aantal sporten bij sportverenigingen toe. Zo worden op dit moment bij zeven sportverenigingen, in totaal vijf verschillende varianten (Walking sports, voetbal, korfbal, (rolstoel)handbal, hockey en tennis) aangeboden. Met in totaal ruim 200 deelnemers. *2023 en verder* Voor 2023 is het doel de Walking sports activiteiten verder uit te bouwen en fitheidstesten voor senioren te implementeren. Dan krijgen we ook zicht op de toename van de fitheid van deelnemers, die niet bij de Fit- en Gezonddag al gemonitord zijn. Binnen de doelgroep spelen diverse gezondheidsrisico's. Dat inzicht ontbreekt echter bij de trainers, waardoor niet altijd op een verantwoorde manier wordt gesport. Laat staan als er incidenten gebeuren. Om het succesvolle Walking Sports te blijven ontwikkelen en daarbij de kwaliteit en de financiën te borgen, maar belangrijker nog, om de deelname op een verantwoorde en veilige manier mogelijk te maken, is optimalisering noodzakelijk.
Welzijn op Recept Kartrekkers: ONS Welzijn en Synchroon	VGZ, huisartsen, ROS Robuust als projectleider	1. Eenzaamheid 2. Overbelasting/stress/mentaal welbevinden 3. Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen 4. Alcohol, roken en drugs	- Doel: Verminderen van psychosociale klachten van mensen die (met medische klachten) bij de huisarts komen. En het zelfvertrouwen (weer terug) geven aan de inwoner. - Werkwijze: de huisarts stuurt cliënt door naar de welzijnscoach als de huisarts vermoedt dat de inwoner gebaat is bij activiteiten in plaats van medicatie. - Dit project loopt al enkele jaren in Meierijstad. Door de samenwerkingsagenda zorgverzekeraar-gemeenten in NO-Brabant wordt hier sinds 1-11-2022 extra inzet op gepleegd om tot een

			professionaliseringsslag te komen. Dat houdt in dat zowel huisartsen als welzijnscoaches deelnemen aan een leernetwerk, met als doel sneller verwijzen en leren van de doorverwijzingen. Wanneer wel/niet doorverwijzen? En ook hoe het gesprek aan te gaan met de inwoner, zodat hij wordt geholpen met het juiste? - De coach vanuit het Landelijke netwerk ondersteunt de werkgroep en denkt mee over de vervolgstappen van het uitrollen van Welzijn op recept. *Waarom succesvol in 2022 en eerdere jaren?* - De huisartsen en welzijnscoaches vinden elkaar beter, waardoor doorverwijzen sneller en soepeler verloopt. - Tientallen doorverwijzingen naar welzijnscoach - Meerdere succesverhalen van deelnemers. - Huisartsen geven zelf aan dat hierdoor de druk op de huisartsen iets vermindert, omdat ze meer tijd hebben voor inwoners die echt met klachten komen waar de huisarts een vervolgplan kan opstellen.
Beweegprogramma inwoners met Q-koorts en Long-covid		1. Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen. 2. Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden.	- Meierijstad heeft relatief veel inwoners met Q-koorts. - Het beweegprogramma wordt aangeboden door fysiotherapiepraktijken en richt zich op inwoners die Q-koorts hebben of corona hebben gehad, met langdurige klachten. - Het beweegprogramma is gebaseerd op 2x 13 sessies/weken. *Waarom succesvol in 2022 en eerdere jaren?* Doordat medewerkers van de gebiedsteams contact hebben met de Q-koorts werkgroep weten we dat er nog steeds behoefte is aan het beweegprogramma. En vooral dat de inwoner met Q-koorts baat heeft bij dit programma.

			2023 - Naast budget voor inwoners met Q-koorts, reserveren we ook een budget voor inwoners met Long-Covid die met het beweegprogramma kunnen meedoen. Om hoeveel aantallen het gaat, zal in 2023 onderzocht worden. Daar op vooruitlopend willen we alvast een budget reserveren. - Tevens organiseren we bijeenkomsten voor inwoners met Q-koorts en geven we een vervolg aan de bijeenkomst voor inwoners met Long-Covid die in 2022 heeft plaatsgevonden.
Gezonde wijk Bunders Kartrekker: projectleider vanuit landelijke organisatie Gezonde Buurten	JOGG-regisseur, buurtadviseur, Jongerenwerk, Boa's, GGD, Wijkraad.	1. Gezond gewicht, gezonde voeding en bewegen 2. Alcohol, roken en drugs 3. Fysieke omgeving 4. Eenzaamheid 5. Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden	Een Gezonde Wijk is een groene plek in een buurt waar natuur, ontmoeten, bewegen en spelen samenkomen. Het is een plek waar bewoners elkaar ontmoeten, kinderen creatief spelen en jong en oud leert over gezonde voeding, lekker kan bewegen en tot rust kan komen. Het project Gezonde Buurten is een initiatief van Jantje Beton, IVN Natuureducatie en JOGG en wordt gefinancierd door het ministerie van VWS Ingezet wordt op alle leeftijdscategorieën in wijk de Bunders. Er ligt een uitvoeringsplan aan dit project ten grondslag. *Doelstellingen* 1. Wijk de Bunders heeft na afronding van dit project een breed aanbod aan mogelijkheden ter bevordering van een gezonde leefstijl; 2. Wijk de Bunders heeft na afronding van dit project een groenere, veiligere en schone wijk; 3. Jongeren in de wijk de Bunders hebben na afronding van dit project een eigen veilige en schone ontmoetingsplek.

Steunfonds ontmoetings-activiteiten KBO's		1. Eenzaamheid 2. Overbelasting/stress/ mentaal welbevinden	Alle 13 KBO's en Senioren Boschweg kunnen eenmalig een aanvraag indienen voor een ontmoetingsactiviteit van € 750 per jaar. Voorwaarden: - Gericht op ontmoeten en samen zijn met een educatief tintje - KBO organiseert zelf de activiteit, eventueel samen met andere partijen - KBO levert zelf ook een financiële bijdrage aan de activiteit - De activiteit is zowel voor KBO-leden als niet KBO-leden uit de wijk/kern - Beoordeling en akkoord door gemeente Meierijstad *Waarom succesvol in 2022?* In 2022 hebben als pilot drie KBO's een aanvraag ingediend. Deze KBO's hebben verschillende muzikale ontmoetingsactiviteiten georganiseerd waar telkens minimaal 100 deelnemers op af kwamen. Dit werd enorm gewaardeerd. Vandaar ook in 2023 dit idee vervolgen en zelfs uitbreiden naar alle 13 KBO's en Senioren Boschweg in Meierijstad en dit kenbaar maken.

Budget voor eenmalige, nieuwe, activiteiten

- Naast deze interventies is budget beschikbaar voor nieuwe pilots/activiteiten gericht op één of meer van de genoemde thema's.
- Ook is er budget beschikbaar voor het meedoen aan landelijke campagnes tegen roken en alcohol zoals Stoptober, IKpas, 30dagengezonder of andere lokale/sociale media berichten gericht op één van de negen thema's.